

**แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2**
**The Competent Development Guidelines of the Kindergarten Teachers at
Schools under Sukhothai Primary Education Area Office 2**

สิริกานต์ โพธิ์รอด¹ พิมพ์กา ธรรมสิทธิ์² สุกัญญา รุจิเมธภาส³
Sirikan Phorod, Pimpaka Thammasit, Sukanya Rujimethapas

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัย 2. เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัย เป็นวิจัยเชิงผสมผสาน ประชากร 355 คน กลุ่มตัวอย่าง 186 คน ผู้ทรงคุณวุฒิการสัมภาษณ์ 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัย เรียงลำดับจากสูงไปหาต่ำ ได้แก่ ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการประเมินพัฒนาการเด็ก ด้านหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ด้านบริหารจัดการชั้นเรียน และด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 2) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัย คือ ด้านหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ครูผู้สอนระดับปฐมวัยต้องทำความเข้าใจกับหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยและทำการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน บริบทของชุมชนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ครูต้องจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่หลากหลาย คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล บริบททางสังคมของเด็ก ด้านบริหารจัดการชั้นเรียน ครูจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชั้นเรียน ด้านการประเมินพัฒนาการเด็ก ครูมีเครื่องมือในการประเมินพัฒนาการเด็กที่หลากหลาย สรุปข้อมูลเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคล และ ด้านการพัฒนาวิชาชีพ เข้ารับการอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายโดยผู้บริหารสนับสนุนงบประมาณการเข้ารับการอบรม

คำสำคัญ (Keywords) : แนวทางการพัฒนา; สมรรถนะครูปฐมวัย

Abstract

This research article aimed: 1) to evaluate the necessity for developing the competencies of preschool teachers and 2) to develop guidelines for enhancing their competencies The study was a mixed-method research method involving 355 participants,

Received: 2024-07-09 Revised: 2024-07-21 Accepted: 2024-07-23

¹ นักศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Educational Administration Master of Education, Uttaradit Rajabhat University. E-mail: sirikanbkr@gmail.com

² อาจารย์ประจำ บัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Lecturer, Graduate School Faculty of Education Uttaradit Rajabhat University, Thailand. E-mail: Phimpaka@live.ur.ac.th

³ อาจารย์ประจำ บัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Educational Administration Master of Education, Uttaradit Rajabhat University. E-mail: R.sukanya@ur.ac.th

with a sample group consisting of 186 individuals, and 10 qualified interviewees. Research tools were questionnaires and interviews, while statistical analyses involved percentages, means, standard deviations, and content analysis.

The research findings revealed that 1) the needs for developing the early childhood teachers' competencies, categorized from high to low levels, included professional development, child development assessment, early childhood education curriculum, classroom management, and learning experience organization. 2) The directions for developing their competencies were understanding the early childhood education curriculum, analyzing the current situation, aligning with societal changes, and involving relevant stakeholders in curriculum development. Teachers should provide diverse learning experiences, consider individual differences and social contexts of children, create suitable learning environments conducive to learning, engage stakeholders in classroom management, possess various tools for child development assessment, treat each young child as an individual, and participate in professional training and learning exchanges within a school network, supported by the school administrators.

Keywords: Development guidelines; Competency of early Childhood Education Teachers

บทนำ (Introduction)

สภาพของครูปฐมวัยในปัจจุบัน คือการทำงานและภาระงานที่ต้องรับผิดชอบทำให้ครูไม่มีเวลาในการที่จะพัฒนาตนเอง การคิดสร้างสรรค์หรือพัฒนาสื่อ ครูผู้สอนไม่ได้จบการศึกษาด้านปฐมวัยโดยตรงไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถและความชำนาญเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย ครูผู้สอนมีอายุเกิน 45 ปี และมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอปัญหาของครูปฐมวัยเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพครูปฐมวัย คือภาครัฐและหน่วยงานที่รับผิดชอบไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการศึกษาระดับปฐมวัยทำให้ขาดแนวทางจุดมุ่งหมายที่ถูกต้องและไปในทิศทางเดียวกัน การขาดงบประมาณการพัฒนาสื่อ ขาดการอบรมและพัฒนาผู้สอน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2554: 2)

สมรรถนะ เป็นความสามารถของบุคคลในระดับที่สามารถปฏิบัติงานใดงานหนึ่งได้สำเร็จ โดยใช้ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะที่ตนมีอยู่ ทั้งนี้สมรรถนะเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของบุคคลในการนำความรู้ ทักษะและคุณลักษณะเฉพาะของตน มาประยุกต์ใช้ในงานได้จนประสบความสำเร็จ สมรรถนะจึงเป็นผลรวมของความรู้ ทักษะ คุณลักษณะที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในการทำงาน การแก้ปัญหา และการดำรงชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562: 9)

จากการศึกษารายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 พบว่า ครูปฐมวัยขาดความรู้ความเข้าใจในสมรรถนะการทำงานที่ส่งผลต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้รวมถึงภาระงานของครูที่มีมากเกินไปทำให้ไม่มีเวลาเตรียมการสอน และงบประมาณในการพัฒนาสื่อไม่เพียงพอทำให้ขาดอุปกรณ์การสอนที่มีคุณภาพ และขาดการอบรมพัฒนาครูให้เข้าใจในวิทยาการใหม่ ดังนั้นจึงทำให้ครูปฐมวัยขาดสมรรถนะที่จำเป็นและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่

เปลี่ยนแปลงไปให้กับเด็กปฐมวัย ส่งผลให้เด็กปฐมวัยขาดทักษะด้านต่างๆ ที่จำเป็นในการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีในปัจจุบัน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 และเพื่อเป็นข้อมูลให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครูปฐมวัย ซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้มีครูปฐมวัยสามารถจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัย
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัย มีวิธีดำเนินการดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัย จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ด้านประเมินพัฒนาการเด็ก ด้านการพัฒนานวัตกรรม

1.2 ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ได้แก่ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ที่จัดการเรียนระดับชั้นปฐมวัย จำนวน 147 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 147 คน ครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 208 คน รวมทั้งสิ้น 355 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ได้แก่ โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย จำนวน 78 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 78 คน ครูปฐมวัย จำนวน 108 คน ได้มาโดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครจซี่และมอร์แกน และการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) (ไพศาล วรคำ, 2562: 467)

การวิจัยคุณภาพ

กลุ่มเป้าหมายตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 10 คน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนที่ได้รับรางวัลด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยดีเด่นจำนวน 3 คน ครูผู้สอนที่ได้รับรางวัล Best Practice จำนวน 3 คน ศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบงานในด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย จำนวน 3 คน นักวิชาการด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับอุดมศึกษา จำนวน 1 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 10 คน

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

โรงเรียนที่จัดการเรียนระดับชั้นปฐมวัย จำนวน 147 โรงเรียน

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา เดือนตุลาคม 2566 ถึง มิถุนายน 2567

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ฉบับโดยเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้

เครื่องมือเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถามเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัย มีค่าความเชื่อมั่นสภาพที่เป็นอยู่เท่ากับ 0.933 และ สภาพที่ควรจะเป็นเท่ากับ 0.944 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 สอบถามสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัย ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ด้านประเมินพัฒนาการเด็ก และด้านการพัฒนาวิชาชีพ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของ Likert (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 121) มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัย

เครื่องมือเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัย แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 เก็บรวบรวมข้อมูลตามรายละเอียด ดังต่อไปนี้

3.1 ขอนหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

3.2 จัดส่งแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ จำนวน 186 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัย

3.3 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนและตรวจสอบความถูกต้องโดยดำเนินการระหว่างเดือนมกราคม-มีนาคม 2567 ซึ่งได้แบบสอบถามกลับมาคิดเป็นร้อยละ 100

แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัย ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครูปฐมวัย ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย เพื่อระดมความคิดเห็น ในการหาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยในโรงเรียน โดยดำเนินการ ดังนี้

3.4 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเข้าสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูปฐมวัย ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย

3.5 ผู้วิจัยเตรียมการสัมภาษณ์โดยเตรียมอุปกรณ์ที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ และนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ที่จะสัมภาษณ์ไว้ชัดเจนและแจ้งเวลาล่วงหน้า พร้อมส่งประเด็นที่จะสัมภาษณ์ให้กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ให้ข้อมูล

3.6 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ตามที่นัดหมายโดยดำเนินการในระหว่างเดือนพฤษภาคม 2567 ขออนุญาตบันทึกเทปสัมภาษณ์และยุติการสัมภาษณ์เมื่อช่วงเวลาที่เหมาะสม เพราะจะไม่ทำให้หลงลืมประเด็นรายละเอียดต่าง ๆ ที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ หากมีข้อมูลไม่ครบถ้วนผู้วิจัยขออนุญาตสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์เพิ่มเติม และแสดงความขอบคุณที่ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน โดยการคำนวณหาร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำข้อมูลจากแบบสอบถามสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัย มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์สถิติพื้นฐานและหาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 10 คน มาวิเคราะห์เนื้อหาและเรียบเรียงและสังเคราะห์ประยุกต์กับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัย

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัย และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$)

ตารางที่ 1 แสดงผลการศึกษาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัย และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$)

รายการ	สภาพที่เป็นอยู่		ระดับ	สภาพที่ควรจะเป็น		ระดับ	$PNI_{Modified}$	ลำดับ
	μ	σ		μ	σ			
1.ด้านหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	4.000	0.599	มาก	4.984	0.230	มากที่สุด	0.246	3
2.ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	4.016	0.640	มาก	4.962	0.226	มากที่สุด	0.235	5
3.ด้านบริหารจัดการชั้นเรียน	4.000	0.655	มาก	4.978	0.203	มากที่สุด	0.244	4
4.ด้านการประเมินพัฒนาการเด็ก	3.796	0.574	มาก	4.978	0.177	มากที่สุด	0.311	2
5.ด้านการพัฒนาวิชาชีพ	3.785	0.552	มาก	4.978	0.162	มากที่สุด	0.315	1
รวม	3.919	0.604	มาก	4.976	0.199	มากที่สุด		

จากตารางที่ 1 พบว่า ความต้องการจำเป็นการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัย มีสภาพที่เป็นอยู่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.919$, $\sigma = 0.604$) และสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.976$, $\sigma = 0.199$) เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นรายด้านเรียงตามลำดับสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการประเมินพัฒนาการเด็กด้านหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ด้านบริหารจัดการชั้นเรียน และด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัย ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พบว่า ครูต้องทำความเข้าใจกับหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย และทำการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาและจุดควรพัฒนาตลอดจนบริบทของชุมชนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจ ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน ครูนำหลักสูตรปฐมวัยไปใช้ในการวางแผนและออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และนำผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย มาประเมินตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย สรุปผลรายงานต่อผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อมาวิเคราะห์ ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยต่อไป

2.2 ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ พบว่า ครูมีการวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย จัดกิจกรรมในรูปแบบบูรณาการที่หลากหลาย คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล บริบททางสังคมของเด็กปฐมวัย ครูนำผู้ปกครองหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม และนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้กับเด็กปฐมวัยให้เหมาะสมกับช่วงวัยของเด็ก ผู้บริหารมีการนิเทศติดตามชั้นเรียนแบบกัลยาณมิตรเพื่อประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู และจะส่งผลไปถึงการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัยที่ดีมีพัฒนาการรอบด้านสมัย

2.3 ด้านบริหารจัดการชั้นเรียน พบว่า ครูควรจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้ เชิญผู้ปกครองหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาร่วมกันวางแผนการจัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียนให้มีความสะอาด ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะให้กับเด็กปฐมวัย ครูมีการประชาสัมพันธ์ถึงมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษาให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ และครูมีการส่งเสริมจัดทำป้ายนิเทศให้ความรู้แก่เด็กปฐมวัยถึงโรคอุบัติใหม่ โรคอุบัติซ้ำ ภัยพิบัติ ภัยคุกคามทุกรูปแบบ

2.4 ด้านการประเมินพัฒนาการเด็ก พบว่า ครูมีเครื่องมือในการประเมินพัฒนาการเด็กที่หลากหลายวางแผนร่วมกันกับผู้ปกครองเป็นรายบุคคล คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล บริบทครอบครัว ครูประเมินตามสภาพจริงทั้งพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และไม่พึงประสงค์ จัดบันทึกข้อมูลเด็กปฐมวัยอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา และนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคล นำผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ที่ดีของเด็กปฐมวัยต่อไป

2.5 ด้านการพัฒนาวิชาชีพ พบว่า วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่ต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องครูจึงต้องเป็นผู้เรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ฝึกฝนตนเองในด้านต่างๆ เข้ารับการอบรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาวิชาชีพแบบกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย แบบออนไลน์ ปรับตนเองให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมเศรษฐกิจโลก ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ให้ความร่วมมือกับผู้อื่นทั้งในและนอกสถานศึกษา เพื่อครูจะได้มีวิทยาการใหม่ๆ มีการพัฒนาตนเองและวิธีการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่งผลดีต่อตนเอง สังคมและประเทศชาติ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลจากการประเมินความต้องการจำเป็นการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 เมื่อพิจารณาจากค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น

ทั้ง 5 ด้าน พบว่า ความต้องการจำเป็นอันดับสูงสุดคือ ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ทั้งนี้เป็นเพราะ ครูผู้สอนระดับปฐมวัยต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม เศรษฐกิจโลก ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นำผลการเข้ารับฝึกอบรมด้านต่างๆมาใช้ในการพัฒนาวิชาชีพของตนเองจะส่งผลให้ครูผู้สอนระดับปฐมวัยมีวิทยาการใหม่ๆเกิดขึ้นมากมายส่งผลดีต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรียาภรณ์ หนองบัว (2565: 55) พบว่า กระบวนการพัฒนาสมรรถนะและวิชาชีพครูปฐมวัย โดยมีแผนการพัฒนาตนเอง และดำเนินการพัฒนาตนเองตามแผนอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงานความต้องการจำเป็น องค์ความรู้ใหม่ นโยบาย แผนกลยุทธ์ของหน่วยงานการศึกษาหรือส่วนราชการต้นสังกัด มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในระดับสถานศึกษา หรือระดับเครือข่าย หรือระดับชาติ และแสดงบทบาทในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้วยความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตรที่มีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมายและภารกิจร่วมกัน ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนเพื่อให้เกิดเป็นวัฒนธรรมองค์กร และสร้างนวัตกรรมจากการเข้าร่วมในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2. จากผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 มีดังนี้

2.1 ด้านหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พบว่า ครูผู้สอนระดับปฐมวัยต้องทำความเข้าใจกับหลักสูตรปฐมวัยและทำการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและจุดที่ควรพัฒนา และนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับธรรมชาติบริบทของชุมชนและให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัยเพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้านทั้งนี้เป็นเพราะหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งเน้นพัฒนาเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤติยา นุชเกษม (2563: 17) พบว่า การดำเนินงานของสถานศึกษาเกี่ยวกับการสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรทั้งภายในและภายนอกเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการร่วมมือกันบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยการพัฒนา บุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ การแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

2.2 ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนระดับปฐมวัยต้องจัดประสบการณ์การเรียนรู้รูปแบบบูรณาการผ่านการเล่น (การเล่นอย่างมีความหมาย) และจัดประสบการณ์ที่หลากหลาย จัดประสบการณ์ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล บริบททางสังคมของเด็ก ครูต้องใช้ดุลยพินิจในการนำเทคโนโลยีมาใช้กับเด็กปฐมวัยให้เหมาะสมกับช่วงวัยและให้ผู้ปกครอง ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย เป็นการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย บูรณาการผ่านการเล่นคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูผู้สอนระดับปฐมวัยควรมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กการจัดประสบการณ์ที่หลากหลายเพื่อให้เด็กแต่ละคนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นตอนของการพัฒนาการตามศักยภาพ เป็นคนดีของสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ นาทยา หกพันนา (2565: 33) พบว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เด็กมีอิสระในการเลือกเรียนตามความสนใจและความสามารถ ได้ฝึกคิด วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติจริงและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ได้มีปฏิสัมพันธ์และ

เรียนรู้จากบุคคลอื่น ได้ทำกิจกรรมที่ท้าทาย จนเกิดความสำเร็จ ในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย อบอวน จะทำให้เด็กมีพัฒนาอย่างสมวัย

2.3 ด้านบริหารจัดการชั้นเรียน พบว่า ครูผู้สอนระดับปฐมวัยควรจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมเพื่อต่อการเรียนรู้ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชั้นเรียน และมุ่งเน้นพัฒนาระบบความปลอดภัยให้แก่เด็กปฐมวัยมีรูปแบบแผนป้องกันภัยพิบัติและภัยคุกคาม ปรับตัวต่อโลกอุปนิสัยใหม่และโรคอุบัติซ้ำ ส่งเสริมความปลอดภัยทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนแก่เด็กปฐมวัยทุกคนทั้งนี้เป็นการเพราะการจัดห้องเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย การแบ่งพื้นที่ในห้องเรียนให้มีมุมประสบการณ์ มีพื้นที่ส่วนตัวของเด็กได้ทำกิจกรรมทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่จะส่งผลดีต่อการพัฒนาการเด็กปฐมวัยอย่างเต็มตามศักยภาพของเด็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมน พัดสา (2564: 24) พบว่า กระบวนการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก การเสริมสร้างภาวะผู้นำสำหรับครู การมีส่วนร่วมในการจัดการชั้นเรียน ตลอดจนการควบคุม กำกับดูแลชั้นเรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานของชาติ

2.4 ด้านการประเมินพัฒนาการเด็ก พบว่า ครูผู้สอนระดับปฐมวัยต้องมีเครื่องมือในการประเมินพัฒนาการเด็กที่หลากหลายบันทึกผลการประเมินพัฒนาการเด็กไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์ สรุปข้อมูลเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคลนำผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปสื่อสารพูดคุยกับผู้ปกครองของเด็กเพื่อร่วมกันพัฒนาเด็กให้โตขึ้นอย่างมีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัยทั้งนี้เป็นการเพราะหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ประเมินให้ครอบคลุมครบทุกช่วงอายุเพราะช่วงวัยนี้มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว อีกทั้งมีความเสี่ยงต่อสภาพความผิดปกติต่างๆจึงจำเป็นต้องเฝ้าระวังและติดตามดูแลอย่างใกล้ชิด พ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู ควรสังเกตพัฒนาการเด็กโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล หากพบความผิดปกติ ต้องรีบพาไปพบแพทย์หรือผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กเพื่อหาทางแก้ไขหรือบำบัดฟื้นฟูโดยเร็วที่สุด สอดคล้องกับรายงานทางวิชาการของ คำแปล บุ่งอุทุม (2564: 8) พบว่าการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ใช้ในการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการทุกด้านและการเรียนรู้ของเด็ก โดยใช้วิธีการที่เหมาะสม เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติในแต่ละวันและนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาเด็กได้อย่างเต็มศักยภาพ

2.5 ด้านการพัฒนาวิชาชีพ พบว่า ครูผู้สอนระดับปฐมวัยต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม เศรษฐกิจโลก ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นำผลการเข้ารับฝึกอบรมด้านต่างๆมาใช้ในการพัฒนาวิชาชีพของตนเองจะส่งผลให้ครูมีวิทยาการใหม่ๆเกิดขึ้นมากมายส่งผลดีต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งนี้เป็นการเพราะวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่สร้างคนให้เป็นคนดี มีความรู้เพื่อจะได้มาพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ครูจึงต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถอยู่ตลอดเวลา มีคุณภาพ ผ่านการอบรมอย่างเข้มข้น มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครูและปฏิบัติหน้าที่ตามกรอบจรรยาบรรณวิชาชีพครู สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรัฐฐา จารุพิสิฐธร (2563: 37) พบว่าการรวมตัว รวมใจ ร่วมมือกันของครู และนักการศึกษาในโรงเรียนบนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร มีวิสัยทัศน์ คุณค่าเป้าหมาย และภารกิจร่วมกันแบบทีมเรียนรู้ โดยครูเป็นผู้นำ เพื่อร่วมเรียนรู้ และพัฒนาวิชาชีพเปลี่ยนแปลงคุณภาพตนเองจากภายในสู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นหลัก และความสุขในการทำงานของสมาชิกในชุมชน หัวใจสำคัญของชุมชน

แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพนี้ คือ แนวคิดการเรียนรู้ ร่วมกัน และแนวคิดของชุมชนที่มีเป้าหมายครอบคลุมการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในระดับบุคคล และ ชุมชน

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

งานวิจัยที่ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 พบว่า ด้านการพัฒนาวิชาชีพ มีความสำคัญและความต้องการจำเป็นเป็นอันดับแรก โดยมีการเข้ารับการอบรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายโดยผู้บริหารสนับสนุนงบประมาณการเข้ารับการอบรมและงบประมาณสนับสนุนด้านอื่นๆที่จะพัฒนาวิชาชีพของครูปฐมวัยในโรงเรียน ด้านการประเมินพัฒนาการเด็ก ครูผู้สอนระดับปฐมวัยต้องมีเครื่องมือในการประเมินพัฒนาการเด็กที่หลากหลาย สรุปข้อมูลเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคล ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กตามวัย ด้านหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ครูผู้สอนระดับปฐมวัยต้องทำความเข้าใจกับหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยและทำการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน บริบทของชุมชนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ด้านบริหารจัดการชั้นเรียน ครูผู้สอนระดับปฐมวัยควรจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชั้นเรียน ผู้บริหารสนับสนุนงบประมาณในการจัดชั้นเรียน ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ครูผู้สอนระดับปฐมวัยต้องจัดประสบการณ์การเรียนรู้รูปแบบบูรณาการ จัดประสบการณ์ที่หลากหลาย คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล บริบททางสังคมของเด็ก ผู้บริหารสนับสนุนสื่อการสอนและเทคโนโลยี

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ด้านการพัฒนาวิชาชีพ มีความต้องการจำเป็นอันดับแรก ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยการวางแผนการส่งครูผู้สอนระดับปฐมวัยเข้าอบรมด้านต่างๆโดยผู้บริหารสนับสนุนงบประมาณการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่างๆให้กับครูผู้สอนระดับปฐมวัย จะส่งผลดีต่อการพัฒนาวิชาชีพของครูผู้สอนระดับปฐมวัยต่อไป

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 พบว่า สภาพที่ควรจะเป็นการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยในโรงเรียนด้านหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารหลักสูตรปฐมวัยในโรงเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยในโรงเรียนต่อไป

เอกสารอ้างอิง(References)

- กฤติยา นุชเกษม. (2563). การศึกษาสภาพการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- คำแปล บุ่งอุทุม. (2564). รายงานผลการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยจังหวัดกาฬสินธุ์ตามมาตรฐาน
สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ปีการศึกษา 2564. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์: กลุ่ม
นิเทศ ติดตามและประเมินผลสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์.
- จิรัชญา จารุพิสิฐธร. (2563). การพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูการศึกษานอก
ระบบโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ สาขาวิชา
การศึกษานอกระบบโรงเรียน. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นัตยา หกพันนา. (2565). รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการสื่อสาร
และความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยนครพนม.
- นฤมล ทัดสา (2564). กลยุทธ์การบริหารจัดการชั้นเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนสำหรับโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปรียาภรณ์ หนองบัว. (2565). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- ไพศาล วรคำ. (2562). การวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 10. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง มาตรฐานวิชาชีพครู
การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). เข้าใจสมรรถนะอย่างง่าย ๆ ฉบับประชาชน และเข้าใจ
หลักสูตรฐานสมรรถนะอย่างง่าย ๆ ฉบับครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: 21
เซ็นจูรี จำกัด.